Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLAND, STEDEN- EN PLATTELANDSBELEID, SAMENLEVEN, INTEGRATIE EN INBURGERING, BESTUURSZAKEN, SOCIALE ECONOMIE EN ZEEVISSERIJ

BISNOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 december 2013 betreffende de toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst en gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening
- Principiële goedkeuring

Samenvatting
Het voorliggende voorontwerp van besluit wijzigt het besluit van 20 december 2013 betreffende de toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst en gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening. Dat besluit regelt de procedure voor de subsidies die toegekend worden op basis van het decreet van 12 juli 2013 houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst en gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening.
Die procedureregeling bevat nu een aantal procedurele drempels die ertoe leiden dat de subsidieaanvraag zorgt voor een vertraging in de opstart en uitvoering van de investeringsprojecten zoals in het geval van her- en nevenbestemmingsdossiers van parochiekerken. Daarom neemt het voorliggende voorontwerp van besluit die procedurele drempels weg. Dat moet een snellere uitvoering van de projecten mogelijk maken en draagt tevens bij tot een aanzienlijke administratieve vereenvoudiging in het subsidieproces.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Dit voorontwerp van besluit heeft betrekking op het beleidsveld Binnenland.
De Vlaamse Regering wil blijven inzetten op ondersteuning van de Vlaamse lokale besturen en de besturen van de eredienst bij het onderhoud van gebouwen van de eredienst die niet als monument beschermd zijn en wil hen stimuleren om de rooms-katholieke parochiekerken op hun grondgebied die niet meer noodzakelijk zijn voor de eredienst een nieuwe bestemming te geven. De

Vlaamse Regering heeft dit uitdrukkelijk als beleidsdoelstelling opgenomen in het Vlaams regeerakkoord 2024-2029 (p.205) en in de Beleidsnota 2024-2029 Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid (p.30). Daarnaast dragen de voorgestelde aanpassingen bij aan de administratieve vereenvoudiging van deze subsidiestroom.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2025/55-BVR van 28 februari 2025.

De Inspectie van Financiën heeft een gunstig advies verleend op 19 maart 2025.

2 INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het voorliggende voorontwerp van besluit wijzigt het besluit van 20 december 2013 betreffende de toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst en gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening (hierna: Procedurebesluit). Dat Procedurebesluit regelt de procedure voor de toekenning van subsidies op basis van het decreet van 12 juli 2013 houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst en gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening (hierna: decreet van 12 juli 2013).

Met het decreet van 12 juli 2013 ondersteunt de Vlaamse overheid de besturen van de eredienst en de lokale besturen bij de renovatie- en herstellingswerken van gebouwen van de eredienst die niet als monument beschermd zijn. Daarbij wil ze gemeenten in het bijzonder helpen om de rooms-katholieke parochiekerken op hun grondgebied, die niet meer noodzakelijk zijn voor de eredienst, een nieuwe bestemming te geven. Dat decreet werd daartoe bijgestuurd bij decreet van 10 november 2022[1], waarbij bijkomende subsidiemogelijkheden werden toegevoegd, om de lokale besturen en de besturen van de eredienst te ondersteunen bij investeringswerken voor de her- en nevenbestemming van parochiekerken. Die bijsturing vloeide voort uit een evolutie die in gang gezet werd door de conceptnota 'Een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk'[2] van 24 juni 2011 en verder uitgewerkt werd door de visienota 'Beleidsmaatregelen voor de her- en nevenbestemming van parochiekerken in Vlaanderen'[3] van 16 juli 2021, waarvan nu de concrete realisaties op het terrein merkbaar worden.

Het Procedurebesluit bevat een aantal bepalingen die de uitvoering van de investeringen vertragen. Zo moeten de subsidie-aanvragers wachten met het opstarten van de gunningsprocedure totdat de principiële belofte[4] van subsidie is verleend (artikel 2, 7de en 8ste lid van het Procedurebesluit) en wachten met het sluiten van de overheidsopdracht totdat de vaste belofte[5] van subsidie is verleend door de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur (artikel 3, 5de lid van het subsidiebesluit). Het zijn die bepalingen die in de praktijk voor praktische moeilijkheden zorgen voor de subsidieaanvrager

[1] Decreet tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten, het decreet van 12 juli 2013 houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria en het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, wat betreft de eventuele her- of nevenbestemming van parochiekerken.
[2] Parl.St. Vl.Parl. 2011-2012, nr. 1300/1 (https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1034395).
[3] Parl.St. Vl.Parl. 2020-21, nr. 903/1 (https://docs.vlaamsparlement.be/files/pfile?id=1736328)
[4] De belofte van subsidie met een voorlopige berekening van het subsidiebedrag op basis van de raming van de kostprijs van de studie of het werk
[5] De bevestiging van de principiële belofte van subsidie, met een herberekening van het subsidiebedrag op basis van het gunningsbedrag van de studie of het werk.

(het lokaal bestuur of het bestuur van de eredienst). In het bijzonder in dossiers waarin subsidieaanvragen een subsidie voor her- of nevenbestemming combineren met andere subsidieprogramma's zoals Leader of subsidielijnen van andere instanties zoals Agion of de provincies. Een subsidie-aanvrager kan zo in een kafkaiaanse loop terechtkomen, waarbij voor Agion of de provinciale subsidie de werken moeten worden opgestart, terwijl diezelfde volgens het Procedurebesluit nog niet mogen worden gegund.

Het is onwenselijk dat de procedure van een subsidiebesluit de opstart en uitvoering van subsidiedossiers opschort waar dat niet nodig is. De controle op de subsidievoorwaarden kan ook gebeuren zonder dat de subsidie-aanvrager moet wachten op een vaste belofte van de subsidiërende overheid om het project effectief op te starten.

De bepalingen die worden opgeheven met voorliggend voorontwerp van besluit zijn overgenomen uit federale regelgeving uit de jaren 1980, een periode waarin de lokale besturen onderworpen waren aan een veel strikter toezichtsregime, waarbij voor veel beslissingen een voorafgaande machtiging nodig was. Dat uitgangspunt van a-prioricontrole is nog steeds doorvertaald in het huidige Procedurebesluit voor de subsidies voor deze werken, maar achterhaald door de evoluerende context. Vlaanderen gaat uit van een bestuurskrachtig lokaal niveau. Een controle post factum volstaat om het respecteren van de overheidsopdrachtenregelgeving te kunnen garanderen. Het opschorten van de uitvoering van de dossiers is daarvoor niet nodig en niet langer aangewezen in het licht van onder andere de ondersteuning van her- en nevenbestemmingen van parochiekerken. Zeker niet als we vaststellen dat die bepalingen in de praktijk uitgerekend die dossiers blokkeert waar Vlaanderen de laatste jaren extra op inzet. In concreto zal door de voorgestelde wijzigingen in het Procedurebesluit de subsidieaanvrager niet meer moeten wachten op de principiële subsidiebelofte om de gunningsprocedure op te starten en op de vaste subsidiebelofte om de opdracht te sluiten. De interne controle binnen de lokale besturen, met onder meer het visum dat de financieel directeur moet verlenen op basis van artikel 266, eerste lid van het Decreet Lokaal Bestuur omvat reeds een voorafgaande controle op het respecteren van de regelgeving inzake de overheidsopdrachten, waarna er ook nog een controle gebeurt door de Vlaamse overheid bij het toekennen van de subsidie. Gevolg gevend aan het advies van de Inspectie van Financiën zal het visum van de financieel directeur ook moeten toegevoegd worden bij het aanvraagdossier door de subsidieaanvrager. Deze verplichting wordt toegevoegd in artikel 3 van het ministerieel besluit betreffende de samenstelling en de indiening van de dossiers voor subsidies voor gebouwen van de eredienst en gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1. Artikel 2, zevende en achtste lid, van het Procedurebesluit bepaalt dat de initiatiefnemer van een subsidieaanvraag pas een gunningsprocedure mag opstarten nadat een principiële goedkeuring van de subsidie is toegekend.

Deze regeling heeft tot gevolg dat het opstarten van de gunningsprocedure maanden tot jaren kan worden vertraagd, door de koppeling aan de subsidieprocedure, met de administratieve doorlooptijd van de dossierbehandeling en de beschikbare budgettaire ruimte voor de toekenning van aangevraagde subsidies. Hierdoor leidt de ondersteuning van Vlaanderen in de praktijk tot vertragingen in de uitvoering van werken voor her- en nevenbestemming van parochiekerken die een beleidsdoelstelling is van de Vlaamse Regering opgenomen in het Vlaams regeerakkoord[6] en in de Beleidsnota 2024-2029 Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid[7].

Door het opheffen van het zevende en achtste lid van artikel 2, kan de initiatiefnemer bij de subsidieaanvraag onmiddellijk starten met de gunningsprocedure en moet de aanvrager niet meer

[6] Vlaams regeerakkoord 2024-2029 "Samen werken aan een warm en welvarend Vlaanderen", p. 205: "*We blijven volop inzetten op herbestemming*".
[7] Beleidsnota 2024-2029 Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid, p. 30.

wachten op de principiële subsidiebelofte. Daardoor kan de doorlooptijd aanzienlijk worden verkort, aangezien de gunningsprocedure reeds loopt terwijl het Agentschap Binnenlands Bestuur de subsidieaanvraag beoordeelt.

Het spreekt voor zich dat die opheffing geen afbreuk doet aan de controle op het naleven van de regelgeving omtrent overheidsopdrachten (zoals expliciet bepaald in het laatste lid van artikel 3 van het Procedurebesluit). Die controle kan net zo goed ook post factum gebeuren door het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Artikel 2. Dit artikel heft een aantal bepalingen op in het eerste lid van artikel 3 van het Procedurebesluit. De huidige regeling bepaalt dat de initiatiefnemer uiterlijk twaalf maanden na de ontvangst van de principiële belofte van subsidie het gunningsdossier (het dossier op basis waarvan de initiatiefnemer de studie of het werk zal gunnen) moet indienen bij het Agentschap Binnenlands Bestuur. De subsidieaanvrager kan een gemotiveerd verzoek indienen om van die termijn af te wijken (afwijkingsprocedure). Hoewel een spoedige opstart van het project wenselijk is, is in de praktijk die indieningstermijn van 12 maanden vaak niet haalbaar gelet op de complexiteit van een gunningsdossier voor investeringswerken aan gebouwen van de eredienst waardoor een verlenging van de indieningstermijn moet aangevraagd worden via de afwijkingsprocedure. Gunningsprocedures voor werken aan gebouwen van de eredienst kennen niet altijd onmiddellijk inschrijvers gelet op de specifieke expertise die hiervoor is vereist. Door de indieningstermijn van het gunningsdossier te schrappen wordt voor de lokale besturen en de besturen van de eredienst de administratieve subsidieprocedure vereenvoudigd én de administratieve last verminderd door het wegvallen van de afwijkingsprocedure.
Verder heft dit artikel het vijfde lid van artikel 3 op. Volgens die bepaling mogen initiatiefnemers pas een studie starten of werken uitvoeren zodra een vaste belofte van subsidie is toegekend. Die bepaling zorgt opnieuw voor vertragingen en complicaties in de uitvoering van deze projecten, o.a. omwille van onvoorziene omstandigheden aan de zijde van de aannemers of als gevolg van het niet-samenlopen (in de tijd) met de deadlines van andere subsidielijnen. Door die voorwaarde te schrappen, krijgen initiatiefnemers de flexibiliteit om reeds te starten met de werken, zonder te moeten wachten op de formele toezegging van de aangevraagde subsidies middels de vaste subsidiebelofte. Dat maakt het mogelijk om de realisatie van gesubsidieerde investeringswerken aanzienlijk te versnellen. Net zoals de aanpassing in het vorige artikel, doet ook deze opheffing geen afbreuk aan de controle op het naleven van de regelgeving omtrent overheidsopdrachten.

Artikel 3. Dit artikel regelt de inwerkingtreding van de wijzigingsbepalingen.

De vereenvoudigde procedurevoorwaarden gelden voor de nieuwe dossiers, maar worden ook van toepassing gemaakt op de dossiers die al in behandeling zijn. Zo kunnen de initiatiefnemers van dossiers op de wachtlijst ook sneller van start gaan met hun project. Zonder deze overgangsbepaling zou een onbillijke situatie ontstaan, waarbij de reeds ingediende dossiers nog niet mogen worden opgestart, terwijl dat voor de nieuw in te dienen dossiers wel mogelijk zou zijn..

Artikel 4. Dit artikel heeft geen bijkomende toelichting nodig.

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De wijzigingen die worden doorgevoerd door dit voorontwerp van besluit hebben geen budgettaire impact voor de Vlaamse overheid. Er worden geen nieuwe subsidiemogelijkheden gecreëerd. De wijzigingen hebben enkel betrekking op een aantal procedurele voorwaarden.

B. ESR-TOETS

De wijzigingen die worden doorgevoerd door dit voorontwerp van besluit hebben in meerjarig perspectief geen impact op het ESR-vorderingensaldo, maar een versnelde uitvoering van de projecten kan wel leiden tot een versnelling van de VEK-aanrekeningen.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

De wijzigingen die worden doorgevoerd door dit voorontwerp van besluit hebben geen impact op het personeel van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

De wijzigingen die worden doorgevoerd door dit voorontwerp van besluit hebben een beperkte gunstige invloed op de administratieve last van de subsidieaanvragers (lokale of provinciale besturen, of besturen van de eredienst). Het gevolg van de wijzigingen bestaat er voornamelijk in dat er grotere vrijheidsgraden ontstaan voor de initiatiefnemers om sneller over te gaan tot de volgende stappen in het project (zowel wat betreft de gunning als wat betreft de opstart van de werken).

4 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 december 2013 betreffende de toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst en gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet- confessionele morele dienstverlening;

2° de Vlaamse minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State

De Vlaamse minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij

Hilde CREVITS